గోడ

వడలి రాధాకృష్ణ

జీవన పోరాటంలో ఆశల ఆరాటాల మధ్య రోజంతా నలిగి నిద్రబడిలో ప్రకృతి ఒదిగి సేదతీరుతూన్న సమయం.

అర్ధరాత్రి కావస్తూన్నా శ్రీనివాసరావుకి నిద్రరావడంలేదు. వరండాలో వాలు కుర్చీలో కూర్చొని నిశ్శబ్దంగా కదిలిపోతూన్న చీకటి రాత్రిలోకి తదేకంగా చూస్తున్నాడు.

ఎంత ప్రయత్నించినా ఈరోజెందుకో ఆయన మనసు ప్రశాంతతని పొందలేకపోతోంది. ఏవేవో ఆలోచనలు నిరంతరాయంగా- కడలి తరంగాల్లా అడ్డూ, ఆపూలేకుండా మనసును ముంచెత్తుతున్నాయి. వాటిని అణచి వెయ్యాలని కూడా ఆయన అనుకోవటంలేదు. ఆ స్మృతుల్లో ఆనందంవుంది- ఆవేదన వుంది. శాంతి వుంది- అశాంతివుంది. ఆందోళన వుంది- ఆవేశంవుంది. అసంఖ్యాకమైన విరుద్ధ భావసంచలనంవుంది. తనకు వ్యక్తిత్వం తెలిసిందగ్గర్నుంచీ ఈనాటివరకూ జరిగిన సంఘటనలు ఒకతీరు, తెన్నూ లేకుండా దాడిచేసి నిలువనీయని అలజడి కలిగిస్తున్నాయి.

''కాళ్ళు తడవకుండా కడలిని దాటవచ్చుగాని
కళ్ళు తడవకుండా సంసార సాగరాన్ని దాటలేము''
అంటే ఇదేనేమో!

ఈరోజు తన తండ్రి ఆబ్ధికం. నలుగురు అన్నదమ్ములు- అక్కచెల్లెళ్ళు వాళ్ళ కుటుంబ సభ్యులతో కలసి పితృదేవుణ్ని తలచుకొని తర్పణ మీయవలసిన రోజు. ఆయన గతించి ఈనాటికి ఇర్వై సంవత్సరాలైంది. ఇంతవరకూ ఒక్కసారి కూడా తామంతా కలసి ఈరోజు జరుపుకోలేదు. ఆయన వుండగానే గృహకల్లోలాలు ప్రారంభమైనాయి. ఆస్థిపాస్థులు పంచేసుకున్నారు. దివాణంలా కళకళలాడే ఇల్లు నాలుగు ముక్కలైపోయింది. ఆయన గుండె కూడా అలాగే ఛిద్రమైపోయి, పంపకాలు జరిగిన నెలరోజుల్లోనే కన్నుమూసారు.

గతం తలచుకొని శ్రీనివాసరావు కుర్చీలో స్థిమితంగా వుండలేకపోయాడు. ఇనుప పిడికిలితో గుండెను నులిమేస్తున్నట్లు, ప్రాణాలు తోడేస్తున్నట్లు నిలువనీయని నిశ్శబ్ద కలవరం అది. శబ్దం కాకుండా ఇనుప గేటు తీసుకొని రోడ్డుమీదకు వచ్చాడు.

మాడిపోతూన్న మానులు, కాలిపోతూన్న కట్టెలు మరలా చిగురించడం జరుగదు- శ్రీనివాసరావు ఆవేదన కూడా అలాగే ఉంది.

మసక వెన్నెల్లో నాలుగు వాటాల పాతలోగిలి పాడుపడిన దెయ్యాల మేడలా ఉంది. లోపల అంతా ఆదమరచి నిద్రిస్తూ వుంటారు. వెయ్యి గజాల స్థలంలో అంతదూరం వీధిలో పరుచుకుని వుంది. ఒరిగిపోయి కూలిపోతున్నట్లున్న ప్రహరీ ఒకప్పుడు పిల్లాపాపలతో కళకళ సందడిగా వుండే ఉమ్మడి కుటుంబం- ముక్కలు చెక్కలై శిథిల హృదయాల సమ్మేళనంలా మనసులు విరిగి ఎవరికి వారై వంటరులై బ్రతుకుతున్న వ్యక్తి కుటుంబాలు. ఆ చివర చిన్నతమ్ముడు, తరువాత రెండోవాడు, తరువాత మూడోవాడు, ఈవాటాలో తను తనకొడుకు.

శ్రీనివాసరావు దీర్ఘంగా నిట్టూర్చి గుండె బరువు తగ్గించుకోవాలనుకున్నాడు. ఈరోజు తల్లిదండ్రుల జ్ఞాపకాలు అతన్ని విడవటంలేదు. ఇంటికి ఎదురుగా రోడ్డుకి అటువైపున వున్న బండరాయి మీద కూర్చుని తదేకంగా ఇంటిని చూస్తున్నాడు.

లేమి మనసుల్ని ఐక్యం చేస్తే- కలిమి మనుషుల్ని విడదీస్తుందనటానికి తమ అన్నదమ్ముల కథే ఉదాహరణ.

తాతగారికి నాన్నగారు ఒక్కరే సంతానం. ఎంతో ఆస్థిపరులు. తాతగారు పోయేవరకూ ఆయన, అన్నదమ్ములు అందరి కుటుంబాలు కలిసి వుండేవి. ఊర్లోనేకాక- చుట్టుప్రక్కల అందరూ ఆదర్శ కుటుంబంగా గొప్పగా చెప్పుకునేవారట. నాన్నగారి హయాంలో కూడా ఉమ్మడి కుటుంబం తామరకొలనులా అలాగే కొనసాగింది.

తాతగారిచ్చిన సంపదను నాన్న పెంచి మరింత చేసారు. ఊళ్ళో అందరికీ తలలో నాలుకగా ఉండి ఎవరికి కష్టం కల్గినా నేనున్నానని ముందుకు దూకే ఉన్నత వ్యక్తిత్వం ఆయునది. తన బంధువుల్ని కుటుంబీకుల్ని మాత్రమేకాక ఊళ్ళో వాళ్ళనందర్నీ కూడా ఆదరించి లాలించే ఉన్నత సంస్కారం, సాంప్రదాయం ఆ తరంవాళ్ళకి వుండేది.

తమందరూ పెరిగి పెద్దవాళ్ళయ్యేవరకూ ఆసత్సాంప్రదాయం అవిచ్ఛిన్నంగా కొనసాగింది. తామందరికీ వివాహాలై, స్వంత కుటుంబాలేర్పడ్డాక 'వ్యక్తిత్వాలు' బలపడి సమస్యలు తలఎత్తాయి. అప్పటికి నాన్నగారూ పెద్దవారయ్యారు. ఆసుక్షేత్రంలో ఎప్పుడు ఎలా విషబీజం పడిందోకాని అంతా కలుషితమైపోయింది. బీటలు తీసిపోతున్న కుటుంబాన్ని తనున్నంత కాలమైనా ఐక్యంగా నిలపాలని నాన్నగారు శతవిధాల ప్రయత్నించారు. ఫలించకపోగా నానాటికీ స్పర్ధలు విద్వేషాలు పెరిగిపోసాగాయి. విసిగిపోయిన నాన్నగారు పెద్దమనుషుల సమక్షంలో ఆస్థిమొత్తం అందరికీ పంచేసారు. స్వార్జితం-పిత్రార్జితం మొత్తం చెంబూ తప్పాళా సయితం పంచేసుకున్నారు.

చివరికి నాన్నగారి పట్టుధావళం కూడా ఆయన జ్ఞాపకార్థం అన్న అందమైన ముసుగులో నాలుగు ముక్కలైపోయింది. ఆ సంఘటనతోనే నాన్నగారి హృదయం ముక్కలైంది. ఆయన్ని ఆదరించి నాదగ్గర ఉంచుకోవాలనుకొన్నా కానీ నాన్నకు సేవ అనే రంగుపూసి ఆయన వార్ధక్య జీవితాన్ని నాలుగు భాగా

లేమి మనసుల్ని ఐక్యం చేస్తే- కలిమి మనుషుల్ని విడదీస్తుందనటానికి తమ అన్నదమ్ముల కథే ఉదాహరణ. తాతగారికి నాన్నగారు ఒక్కరే సంతానం. ఎంతో ఆస్థిపరులు. తాతగారు పోయేవరకూ ఆయన, అన్నదమ్ములు అందరి కుటుంబాలు కలిసి వుండేవి. ఊర్లోనేకాక- చుట్టుప్రక్కల అందరూ ఆదర్శ కుటుంబంగా గొప్పగా చెప్పుకునేవారట. నాన్నగారి హయాంలో కూడా ఉమ్మడి కుటుంబం తామరకొలనులా అలాగే కొనసాగింది.

లుగా విభజించేసారు. నలుగురూ తలా మూడు నెలలు తమ దగ్గర వుంచుకొని తిండి పెట్టాలని తీర్మానించారు. పెద్దవాడిని కావటంవలన మొదటి అవకాశం తనకే ఇచ్చారు. నిలువెత్తు అడ్డగోడలు లేచాయి. సంక్రమించిన దానిలో ఎవరికి కావలసిన సదుపాయాలు వారు సమకూర్చుకొన్నారు.

''రత్నాలవంటి నలుగురు కొడుకులున్నారు నాకు దిగులేమిటనుకున్నాను. వాళ్ళ రక్షణలో నావృద్ధాప్యం ప్రశాంతంగా గడిచిపోతుందని కలలుకన్నాను... ఛీమా! నా ప్రాణ సమంగా పెంచుకున్న పిల్లలురా మీరు... ఈ బంధాలన్నీ దుఃఖభావనలేనని నా చరిత్ర కూడా ఋజువు చేసిందిరా''.. ఆరోజాయన నా ఒడిలో తలదాచుకుని గుండెలు పగిలి రోదించటం నేనీ జన్మలో మరచిపోలేను. అదంతా ఒక పీడకల కానీ ఆ తరువాత ఒప్పందం ప్రకారం మేమెవరం ఆయన్ని మూడేసి నెలలు పంచుకోవలసిన అవసరంలేకపోయింది. మేం విడిపోయిన కొద్దిరోజులలోనే ఆయన మరణించారు. ఇక ఆ తరువాత ఎవరి త్రోవ వారిదైంది. కాలగమనంలో రోజులూ, నెలలూ, సంవత్సరాలూ పరుగెత్తి పరుగెత్తి కాలగర్భంలో నిర్మలంగా ఒదిగిపోతూంటే ద్వేషవిద్వేషాలు కొంతవరకు తగ్గినా బీటలు పడిన గుండెలు మాత్రం కలవలేదు. వీగిపోయిన మమతానురాగాలు తిరిగి వికసించలేదు. పెళ్ళి పేరంటాలవంటి శుభ సందర్భాలలో ఊరందరిలాగే మొక్కుబడి ఆహ్వానాలు- ఇబ్బంది వచ్చినపుడు పెదవి చివరి శుష్క సానుభూతి పలకరింపులు... అంతే. అట్లాగే కాలం గడిచిపోతోంది. తనూ పెద్దవాడయ్యాడు. ఎప్పుడో పసివయసులో కొద్దికాలం తప్ప పిల్లలవల్ల తల్లిదండ్రులు పొందగలిగే ఆనందం ఏమీ వుండదు సరికదా వృద్ధాప్యంలో కనీస శాంతి కూడా వుండదన్న నమ్మకం తనలో కలిగింది. కోరి తెచ్చుకున్న భావం తప్ప మరేమీ కాదని తండ్రి కథ తెలిపింది.

దూరాన ఎక్కడో కోడికూసింది. ఆకుల గుబురుల్లో పక్షులు రెక్కలు రెపరెప లాడిస్తున్నాయి. తూర్పు వాకిలి తెరుచుకుంటోంది. దివాకర్‌కి అశాంతిగా వుంటోంది. ఇంతకాలం చిన్నతనపు అమాయకత్వం

మర్చిపోనివ్వరు!

''నువ్వు ప్రేమించిన అమ్మాయి మరొకర్ని పెళ్ళి చేసుకుందని బాధపడకు. ఆమెని మర్చిపో'' అనునయంగా చెప్పాడు శరత్.

''నేను మర్చిపోతాను. కాని ఆమె పుట్టినరోజు బహుమతులకి, సినిమాలకి, షికార్లకి డబ్బు అప్పిచ్చినవాళ్ళు మర్చిపోనివ్వరు'' బాధగా చెప్పాడు భరత్.

- పి.నాగభూషణం (రాజమండ్రి)

లాయర్

''మీరు చాలా చిన్నలాయర్‌లాగా వున్నారు- నాకేసు టేకప్ చెయ్యడానికి'' అన్నాడు శేఖర్.

''మీరేం బాధపడద్దు. మీకేసు పూర్తి అయ్యేసరికి నేను పెద్దలాయర్‌ని అవుతాను'' చెప్పాడు లాయర్ తాపీగా.

నేరం

''నీ క్లయింట్ నేరం చెయ్యలేదని ఇన్నాళ్ళూ వాదిస్తూ వచ్చావుగదా! తీరా ఇప్పుడు తీర్పుచెప్పే సమయంలో నేరం చేశాడంటున్నావేమిటి?'' అడిగాడు జడ్జి.

''నాలుగు మాసాలుగా నాఫీజుని రేపిస్తా, మాపిస్తానంటూ తిప్పుతున్నాడు మరి..'' చెప్పాడు లాయర్.

ఎకౌంట్

ఖైదీని విడుదల చేస్తూ జైలరు అన్నాడు ''సారీనోయ్! పోయిన నెల్లోనే నిన్ను విడుదల చెయ్యాల్సింది. ఇక్కడ రికార్డులు సరిగా రాయనందువల్ల పొరపాటు జరిగింది. అనవసరంగా నిన్ను నెలరోజులు ఎక్కువగా జైల్లో వుంచాం'' అన్నాడు జైలరు.

''ఫర్లేదులెండి! నా ఎకౌంటులో రాసుకోండి. తర్వాత సర్దుకోవచ్చు'' అన్నాడు ఖైదీ.

- చందూవంశీ (ప్రొద్దుటూరు)

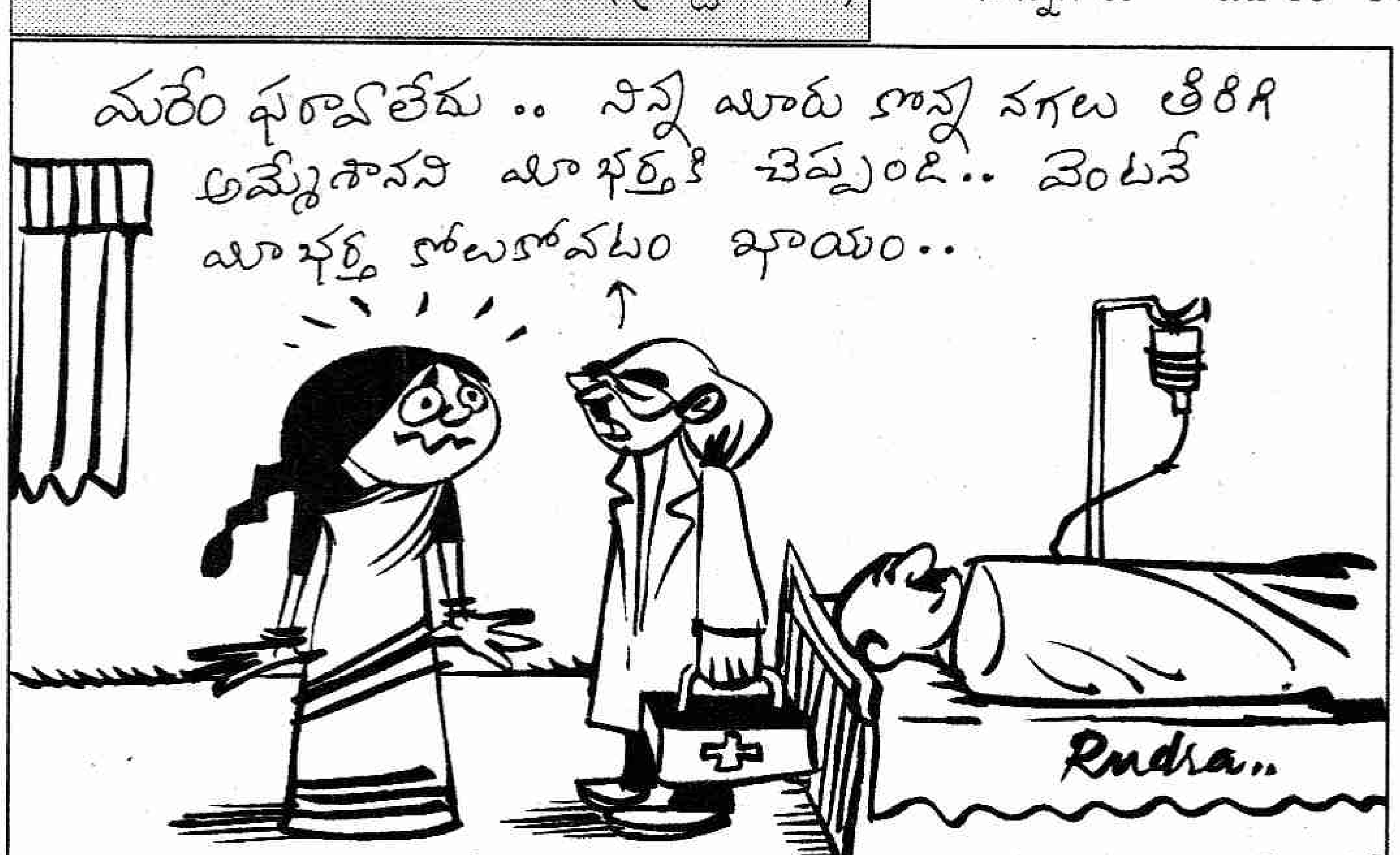

మూలంగా తను అర్థం చేసుకోలేని చేదుసత్యాలు అర్థమౌతున్నాయి. ఆస్థిమూలంగా విరిగిపోయిన హృదయాలు- ముక్కచెక్కలైపోయిన అనుబంధాలు ఇప్పుడిప్పుడే అతనికి అర్థమౌతున్నాయి.

నాన్నగారూ! ఇంత జరిగాక కూడ ఇంకా ఈ ఊళ్ళో- అదీ 'వీళ్ళ' పక్కనే ఎందుకుంటున్నట్లు... ముఖముఖాలు చూసుకోరు. పలకరింపులు వుండవు. ఆ నిశ్శబ్ధంలో ప్రశాంతత వుండదు. నివురు మాటున రగులుతున్న నిప్పులా వుంటుంది. ఎక్కడికైనా వెళ్ళి హాయిగా బతకొచ్చుగా... బాబయ్యగారి పిల్లలు కూడా జూనియర్ కాలేజీలో తన క్లాసులోనే చదువుకుంటున్నారు. ఒకరితో ఒకరు మాట్లాడుకోరు వైరానికి దశాబ్ధాలుగా అలవాటుపడిపోయినందువల్ల క్లుప్తంగా ఎవరి మానాన వాళ్ళు తిరుగుతుంటారు. తనకిక్కడ సంతోషంగాలేదు. హాస్టల్‌కెళ్ళిపోదామంటే నాన్న బాధపడతారు. తనూ లేకపోతే ఆయన మరీ వంటరిగా వుండాలి.

శ్రీనివాసరావు కూడా కొడుకు గురించి ఆలోచిస్తున్నాడు. కొడుకుని వదిలి తను వుండటం జరగదు. ఎదుగుతున్న పిల్లవాడి ఆలోచనలు, తను అర్థం చేసుకోగలడు. కాని ఈఊరితో తనకున్న అనుబంధాన్ని- ఈ ఇంటితో భార్య నుండి తన మనసు పెనవేసుకున్న మమకారాన్ని వాడెలా అర్థం చేసుకోగలడు? స్నేహం- ప్రేమ- ఆత్మీయత పంచి ఇవ్వలేని ఈ పరిసరాలనుండి స్నేహమయ ప్రపంచంలోకి వెళ్ళిపోవాలని ఆశపడుతున్నాడు. పోనీ వాడిని హాస్టల్‌కు పంపితే... తను!?

శ్రీనివాసరావుకి ఏం చెయ్యాలో అర్థంకావటంలేదు. తామున్నా లేకపోయినా- కష్టసుఖాలలో పాలుపంచుకోవటానికి వాడికి తోడుగా మరొక బిడ్డ తమకు వుండాలని అప్పట్లో భార్య చెప్పినా తను ఇష్టపడలేదు. అన్నదమ్ముల మధ్య ఐక్యత అబద్ధమని పసితనంలోనే వాళ్ళమధ్య నిర్మలమైన ప్రేమాభిమానాలుంటాయన్ని, పెద్దైతే ఎవరికి వారే స్వార్ధపరులైపోతారని- తను పడిన బాధ తన కొడుకు అనుభవించకూడదనీ అనుకున్నాడు. ఇప్పుడు వాడికా తల్లి ప్రేమ కూడా కరువైంది.

''నాన్నగారూ'' దివాకర్ తండ్రి మంచం దగ్గర కూర్చుని దీనంగా పిలిచాడు. ఈమధ్య శ్రీనివాసరావు అనారోగ్యంతో మంచంపట్టాడు. మనసులో దిగులు శరీరంలో అనారోగ్యాన్ని మరింత పెంచుతోంది. పక్కింట్లో శ్రీనివాసరావు రోగంతో మంచం పట్టినా అన్నదమ్ములెవరూ పట్టించుకోలేదు. అసలు వాళ్ళకీవిషయమే తెలిసినట్టులేదు. ఎవరూ ఈ వాటాలోకి తొంగి కూడా చూడలేదు.

దివాకర్ మనసు విలవిలలాడిపోతోంది. నాన్నగారు నెల రోజులుగా మంచం మీదవున్నారు. ఊరువాళ్ళంతా వచ్చి పలకరించి పోతున్నారు. 'వాళ్ళ'కి మాత్రం చీమకుట్టినట్టులేదు. ఏం మనుష్యులు... అన్నదమ్ములట వీళ్ళు.. రాత్రిళ్ళు పాలిగాడు తనకు తోడుగా వుంటున్నాడు. రంగమ్మగారు వంటపని ఇంటిపని చేస్తోంది. అమ్మ పోయిన దగ్గర్నుంచీ ఆవిడే కాస్త తమని కనిపెట్టుకుని వుంటోంది.

శ్రీనివాసరావు కళ్ళు తెరిచి చూసాడు. దివాకర్ బిక్క ముఖంతో దిగులు చూపులతో ఎదురుగా వంటరిగా నిస్సహాయంగా నిలబడి వున్నాడు. ఆయన మనసు దిగులుతో కదిలిపోతోంది.

''నాన్నా.. దివా.. నువ్వు ఇక హాస్టల్‌కి వెళ్ళిపోవచ్చురా.. వంటరివాడ్నని దిగులుపడకు... మంచి స్నేహితుల్ని సంపాదించుకో.. రక్తబంధువుల అనుబంధం... చూస్తున్నావుగా..''

దివాకర్ భోరుమన్నాడు. ''వద్దు నాన్నా.. నేనెక్కడికీ వెళ్ళను. నీతోనే వుంటాను.''

''ఊరుకోండి బాబుగారూ.. ఏమిటా మాటలు? పిల్లాడు బెంబేలు పడిపోతున్నాడు...'' అంది రంగమ్మ దివాకర్‌ని సముదాయిస్తూ.

''దివాకర్..! పెదనాన్నగారూ.. అంటూ వచ్చారు నలుగురు పిల్లలు. వాళ్ళని చూస్తూనే తండ్రి కొడుకులు నివ్వెరపోయారు. నమ్మలేక ''ఎవరది?'' అన్నాడు శ్రీనివాసరావు లేచి కూర్చోవాలని ప్రయత్నిస్తూ.

వాళ్ళు ఆయనకు దగ్గరగావచ్చి.. ''మేమే పెదనాన్నగారూ. ఇప్పుడు మీకెల్లావుంది?! డాక్టర్‌గారేమన్నారు? దివాకర్, అరె.. ఎందుకల్లా దిగులుగా వున్నావు? పెదనాన్నగారికి తగ్గిపోతుంది?'' అంటూ చుట్టూచేరి సందడి చేస్తున్న పిల్లల్ని చూస్తుంటే శ్రీనివాసరావుకి ఆనందంతో నోటిమాట రాలేదు. వాళ్ళందరూ తన తమ్ముళ్ళ పిల్లలే! దివాకర్‌కి వాళ్ళని చూస్తే ధైర్యం వచ్చినట్లుంది. వాళ్ళతో కలిసిపోయి ఏవేవో కబుర్లు చెప్తున్నాడు.

''మీరేం దిగులుపడకండి పెదనాన్నగారూ.. జరిగింది మర్చిపోదాం. దివాకర్‌కి మేమంతా వున్నాం. మేమూ అన్నదమ్ములమే కానీ... మీలావుండం... ఆరోజులువేరు.. ఈతరంవేరు.. ఆతరంవేరు.. కదూ దివాకర్'' అందరిలోకి పెద్దవాడైన సుధాకర్ అన్నాడు.

'అవును.. ఈతరం వేరునాయనా... ఇది యువతరం..' అనుకున్నాడు. నలుగురి మధ్య సందడిగా సరదాగావున్న కొడుకుని చూస్తుంటే తనకేదో గొప్ప బలం వచ్చినట్లనిపించింది శ్రీనివాసరావుకి. మదిలో అడ్డుగోడలేవో కూలిపోతూన్న భావన.

★